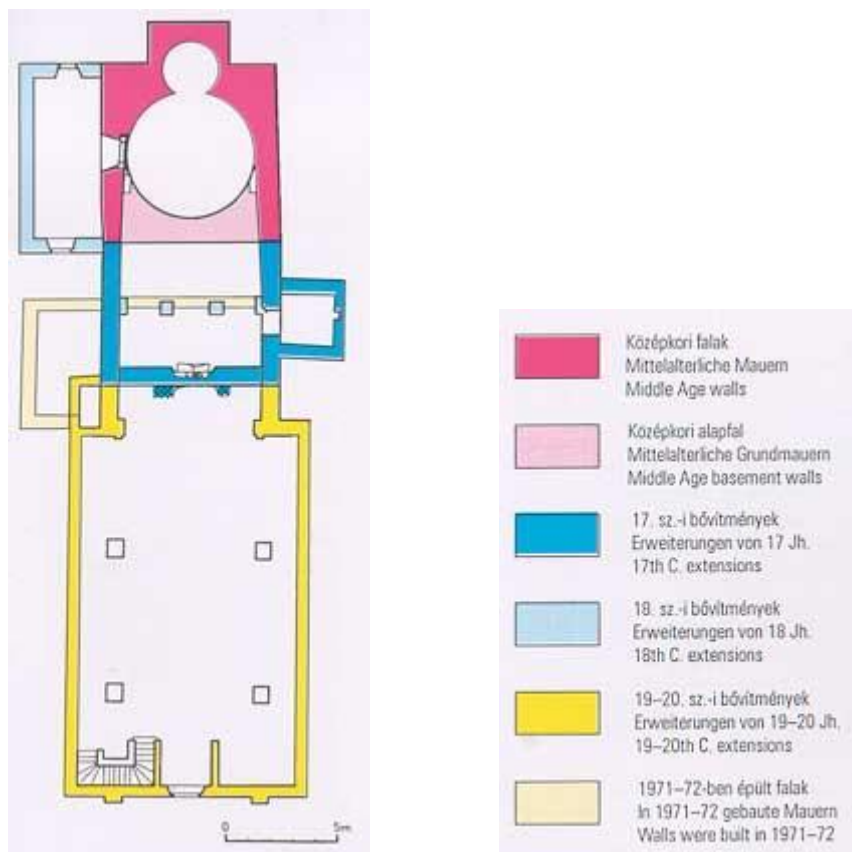

Graditeljska povijest vedešinske crkve

Najstariji dio crkve mogao je bit izgrađen u drugoj polovici 12. stojeća ili eventualno na početku 13. stoljeća.

Bila je rotonda građena od klesanih kamenih blokova sa brodom nadsvođenim kupolom, koji je izvana bio kvadratičnog, a iznutra kružnog i svetišta izvana četverokutnog, a iznutra polukružnog, potkovastog oblika.

Svetište, koje se nalazilo malo ispod nivoa broda osvjetljava jedan prema istoku otvoren, a brod dva jedan iznad drugog položena mala polukružna prozora.

Pod su prilikom izgradnje pokrili kamenim pločama.

Svetište i možda čak i brod pokrivao je originalno dvostrešni krov. Prilikom gradnje koristili su nadgrobne ploče obližnjeg groblja, od kojih se više njih vidi i dan danas u originalnom zidu.

1240-ih unutrašnjost crkve je preuređena. U kupoli u mandorli Isusa koji sudi, prikazan je lik na tronu u bademastoj aureoli, kojeg okružuju likovi četiri evangeliste (Matej- čovjek/anđeo, Marko – lav, Luka – bik, Ivan- orao). Početak kupole ukrašavaju listovi palme, palmete. Ispod

polukružnog reda ovih u lukovima arkada okićenim malim tornjevima, koji simboliziraju rajski Jeruzalem stoje likovi apostola.

Slikar je naznačio i mena apostola i evangelista.

Slavoluk je bio omeđen trakom palmeta oblikom srca. Majstor kasnoromanske zidne slike pratio je stil južnonjemačkog slikarstva.

Pisani spomen sela prvi se put pojavljuje 1274. godine u obliku Hydegysyd, što znači Hidegséd odnosno mrzli, hladan potok.

U tom su vremenu oslikali brod rotunde. Iznad oslikane zavjese donjeg dijela nižu se prizori iz Muke Isusove. Od originalnih zidnih slika bizantskog stila danas je ostala jedino ona sa prizorom sa Brda maslina. Jedan drugi su prizor skinuli sa zida i nadomjestili ga kopijom.

U 16. stoljeću crkva dolazi u ruku protestanata. Pretpostavlja se da su tada vapnom okrečili freske. Kasnije je crva sagorjela i potrebna joj je bila sanacija.

Katolicima je još vraćena prije 1638. godine, kada su ju dali ponovo oslikati. Tada su nastale slike apostola u kupoli broda. Poslije 1659. godine zapadni dio broda rotunde rušen je. Napravljen je i novi glavni oltar, zbog čega su odklesali dva ugla romanske apside, a gotički tabernakul premješten je na južnu stranu.

Zidne slike iz srednjeg vijeka i 17. stoljeća otkrio je Ferenc Storno na početku 1860-ih godina.

1949. otkrili su pokrećene srednjovjekovne freske i onda su i restaurirane. Prema rezultatima arheoloških pretraga srednjovjekovnu rotundu su prema planovima arhitekta Sedlmayr János-a rekonstruirali i odvojili od ostalih dijelova crkve, a freske su nanovič rekonstruirali.

Gergely Buzás